

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

68. ÅRGANG

3. NOVEMBER 1956

A V I N N H O L D E T :

JESUITTERPARAGRAFEN: MINDRETALLETS INNSTILLING -
HVORFOR NETTOPP KRISTENDOMMEN? - PASTORAL-
LITURGIEN. PAVEN HAR ORDET - BLIKK PÅ TIDEN -
«MEN BIBELEN HADDE RETT» - FRANSK TEATERHIL-
SEN - NOE Å LEVE FOR - NOTISER - NYTT FRA UTLANDET

NR
20

NESTE NUMMER KOMMER 17. NOVEMBER 1956.

Interessen stiger stadig - -

for den katolske presse, for den katolske litteratur! Det er et gledelig faktum som kanskje ikke alle våre lesere er oppmerksom på. Og vi tenker da ikke på de store kulturland ute i verden hvor forholdene er vidt forskjellige fra våre, med ubrudte tradisjoner og gunstige vilkår på mange måter. Nei, vi mener Norden, og spesielt vårt eget land.

Danmark henger jo geografisk sammen med kontinentet, så der får kulturstrømmingene utenfra innpass langt tidligere enn her. Det bemerkelsesverdige er imidlertid at vårt naboland Sverige med alt hva det er og står for, også nå synes å åpne avisenes spalter og forlagenes dør for katolsk ånd og tanke.

Og her i Norge? Vel, la oss holde oss til vårt eget blad «St. Olav», — Norges eneste katolske tidsskrift — så vet vi hva vi taler om. Og vi kan forsikre at interessen stiger jevnt og sikkert! Vi kunne fortelle mange hyggelige ting, men la oss her bare fastslå at opplaget stiger for hvert år, og flere og flere hender sørger for distribusjonen. Husk at vi er inne i et tidsskifte så dyptgripende at verden ustanselig knaker i sammenføyningene, men tydeligvis går den sin smertefulle gang mot mer enhet, og, tør vi si: mot mer tro? Det trenges orientering utad, og opplysning kanskje først og fremst om åndelige verdier.

Når andre nå er så villige til å ta imot og høre på oss i vårt organ, må vi da ikke svare med tilsvarende innsats og gjøre bladet stadig bedre, fyldigere, mer aktuelt og allsidig? Vi kan det hvis alle hjelper til: • Ved tappert å betale kontingenten slik så mange gamle trofaste abonnenter gjør det, enten de finner noe de liker i bladet eller ikke. • Ved å skaffe nye abonnenter. • Ved å støtte med pekuinære bidrag på Allehelgens-søndag i år også!

Vi takker på forhånd og lover å kvittere med flere medarbeidere, mer variert stoff, virksom reklame. For tiden er inne for den katolske presse også hos oss, vær med på å gi den muligheter til å imøtekomme oppfordringen mens den er der!

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Josephs Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	} Bergen
St. Elisabethsstrens	
Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	
St. Pauls Kirke	
Moderhuset	
Florida Sykehus	
Øyenklinikken	
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	
S. Elisabeth Inst., Hammerfest	
St. Theresia kirke, Hønefoss	
St. Franciskus Hosp., Hønefoss	

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 66 - Service: 56 35 92

HUSK AT KIRKEKOLLEKTEN

på Allehelgens-søndag 4. nov. i Oslo Katolske Bispedømme tilfaller bladet ST. OLAV.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 7. november: Andakt i St. Josephs kapell kl. 19.30 med opptagelse av nye medlemmer.

Deretter samvær i foreningslokalet.

DEMONSTRASJON — UTLODNING

Alle damer er velkommen.

Søndag 4. november: Felleskommunion.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 4. NOVEMBER: 24. sønd. etter pinse. (Messen fra 4. s. etter Epifani.) Ep. Rom. 13, 8—10. Ev. Matt. 8, 23—27. Mandag, tirsdag, onsdag og torsdag: Feriedag. Fredag: Laterankirkens vigselfest. Lørdag: Andreas Avellini, bekj.

SØNDAG 11. NOVEMBER: 25. sønd. etter Pinse. (Messen fra 5. s. etter Epifani.) Ep. Kol. 3, 12—17. Ev. Matt. 13, 24—30. Mandag: Martinus I, pave, mart. Tirsdag: Didacus, bekj. Onsdag: Josaphat, biskp., mart. Torsdag: Albertus Magnus, bisk., bekj., kirkelærer. Fredag: Gertrud, jomfru. Lørdag: Marias Lørdagsmesse.

SØNDAG 18. NOVEMBER: Peter- og Paulskirkens vigselfest. Ep. Åp. 21, 2—5. Ev. Luk. 19, 1—10.

GUDESTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER I KATOLSKE KIRKER OG KAPELLER I NORGE

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME:	Stille messe	Høy-messe
OSLO: St. Olavs kirke,	7.00	11.00
Akersveien 1. Biskopen og prestegården	8.30	
425287. Sogneprestkontoret 414161	9.45 m. eng. pr.	
St. Hallvard kirke, Fransiskanerne,	8.00	10.30
Urtegt. 29, tlf. 680868	19.00	
St. Dominikus kirke, Dominikanerne,	8.15	11.00
Neuberggt. 15, tlf. 442324	9.30 m. fr. pr.	
Vår Frue Villas kapell, Montebello,	—	8.30
Ullernchausséen 52, tlf. 558121		
Grefsen kapell, Gladsvei 23,	—	9.30
tlf. 380287		
Lunden kapell, Trondheimsv. 309,	—	8.15
tlf. 37 78 68		
ARENDAL: St. Franciskus kirke,	8.00	10.45
Tyholmen, tlf. 2209.		
BERGEN: St. Pauls kirke,	8.00	10.30
Christiesgt. 16, tlf. 15410.	9.00	
DRAMMEN: St. Laurentius kirke,	8.30	10.30
Cappelenstgt. 1, tlf. 2019		
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke,	8.00	10.30
Kongensgt. 9, tlf. 1438		
HALDEN: St. Peters kirke,	8.00	10.45
Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168		
HAMAR: St. Torfinns kirke,	8.00	11.00
Torvgaten 113, tlf. 23751		
HAUGESUND: St. Josefs kirke,	8.30	11.00
Haraldsgt. 21, tlf. 3195		
HØNEFOSS: St. Theresia kirke,	8.00	10.30
Vesterngt. 7, tlf. 266		
KRISTIANSAND S.: St. Ansgars kirke,	8.00	10.30
Kirkegaten 3, tlf. 4225		
LILLESTRØM: St. Magnus kapell,	8.30	11.15
Halvdansgt. 5, tlf. 712378		
MOSS: St. Mikael's kapell,	—	11.00
Ryggeveien 24		
PORSGRUNN: Vår Frue kirke,	7.45	10.30
Sverresgt. 26, tlf. 50793		
STABEKK: Jesu Hjerter kapell,	8.40	10.40
Nyveien 17, tlf. 537735		
STAVANGER: St. Svithun kirke,	8.00	10.30
Dronningensgt. 8, tlf. 25534		
SYLLING: St. Hallvards kapell,	—	9.00
tlf. 9028 (Drammen)		
TØNSBERG: St. Olavs kapell,	8.00	10.45
Sandefjordgt. 1, tlf. 12238		
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke,	8.30	11.00
Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegrd.	19.00	
tlf. 21214		
St. Elisabeth Hospitals kapell,	6.30	9.15
Ila, tlf. 20220		
KRISTIANSUND N.: St. Eystein kapell,	7.30	10.30
Lars Guttormsensgt. 68, tlf. 2779		
MOLDE: St. Sunniva kapell,	8.30	10.30
Parkveien 23, tlf. 1100		
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke,	8.15	10.30
Storgaten 94. Biskopen og prestegrd.		
tlf. 314		
St. Elisabeth hospital,	6.20	—
Mellomveien 15, tlf. 63		
BODØ: St. Eysteins kirke,	8.15	10.30
Hernesveien 22, tlf. 21783		
HAMMERFEST: St. Mikael's kirke,	—	10.30
Strandgt., tlf. 1392	19.00	
HARSTAD: St. Sunniva kirke,	8.00	10.30
Skolegt. 4, tlf. 1205		

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaktør: dr. theol. Ivar Hansteen Knudsen

Redaksjon, ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaktøren 42 37 43. - Red.sekr. Kirsten Rydberg 60 86 37

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 20.

Annonser: 8 dager før utg.-dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 159 86.

MINDRETALLET

Når dette skrives, har Stortingets utenriks- og konstitusjonskomité nettopp offentliggjort sin innstilling om opphevelse av Grunnlovens § 2, siste punktum (jesuittparagrafen). Og når dette leses skulle den avgjørende debatt ha funnet sted i Stortinget, idet den foreløpig antas å komme opp torsdag den 1. november.

Ni av komitéens tolv medlemmer går inn for at paragrafen avskaffes, under henvisning ikke bare til Norges internasjonale forpliktelser (en normalisert tolkning av menneskerettighetene), men ganske særlig til prinsipper for religionsfriheten, som mer og mer har fått hevd i nordisk humanisme, på tross av en nedarvet konfesjonell luthersk intoleranse.

Mindretallet, som bl. a. teller komitéens formann, stortingsmann Erling Wikborg (Kr. F.) ordlegger sin dissens på en måte som ikke nettopp slår en ved sin saklighet. *Audiatur et altera pars*: «Også den annen part skal få komme til orde» er et sunt og rettferdig prinsipp som komitéen i sin helhet synes å ha hevet seg suverent over: De innhentede faglige uttalelser stammer med gjennomført ensidighet fra jesuittenes mer eller mindre innbitte *motstandere*. Det har visst ikke streifet tanken til ett eneste av komité-medlemmene at det ville være både rimelig og *fair* å innhente en jesuitts kommentar til de delvis grove og ærekrenkende uttalelser om hans institusjon og livsform som anderledes troende utstyrer stortingsdokumentene med, under sakens forberedelse.

Resultatene er da også derefter. En lite tillitvekkende uklarhet kommer frem i mindretallets forbløffende uttalelse om at «jesuittenes morallære . . . strider mot gjengse og grunnleggende moralbegreper hos oss.» Hva sikter man egentlig til? Kunne man kanskje få opplyst nærmere mindretallets dokumenterte bedømmelse av hvilke kilder som idag representerer jesuittisk normalteologi? Hvem og hva har komitéen lest (eller latt lese) av representative samtidige jesuittiske forfattere, for å kunne fremsette en slik påstand?

Professor Einar Molland (selv tilhenger av paragrafens opphevelse) har forsynt komitéen med en sterkt anekdotisk historisk fremstilling. Den er ikke bare skuffende ved sin korte forståelse og sin uvennlige bedømmelse av åndsfenomener som ikke uten videre lar seg innpasse i hjemlige lutherske kategorier. Den er også utilstrekkelig, for såvidt som den

åpenbarer sviktende innsikt i jesuitterordenen idag, og i en påfallende grad innskrenker seg til å referere anepunkter mot jesuittene fra eldre tiders konflikter. Professoren viker ikke tilbake for massive dommer over anderledes troendes moralske oppfatninger, som når han skriver at «herunder kommer den kristne moral til å bli betraktet, ikke som et ideal som skal etterstrebes (uthevet av oss), men som et system av strafferettsbestemmelser». (p. 18).

Mot en pedagogisk institusjon av internasjonal berømmelse, som i bl. a. København driver et vel ansett gymnasium med ordinær økonomisk støtte av den danske stat, fremsetter mindretallet i sin innstilling beskyldninger som er en særdeles flau bekreftelse av provinsiell uvitenhet og grove fordommer: «Mindretallet . . . anser beskyttelsen av barn og ungdom mot jesuittenes ikke bare uheldige, men likefrem farlige påvirkning som det viktigste argument mot opphevelse av jesuitterforbudet», er ord som ville bli lest med den største forbauselse i de tre kulturland vi særlig er knyttet til: England, Tyskland, Frankrike, som alle tre er vant til å regne jesuittiske institusjoner og personligheter for høyst verdifulle innslag i sitt religiøse, intellektuelle og kulturelle liv: Father Martin d'Arcy i Oxford, Père Jean Daniélou i Paris, Pater Hugo Rahner i Tübingen er alle tre internasjonalt kjente jesuitter og hører til sine respektive lands nobleste tenkerprofiler. Ønsker de seg til Norge, vil mindretallet sette politiet på dem. Der skal visst mindre til for at vi blir klassifisert som et underutviklet område, hva religionsfriheten angår, i den europeiske bevissthet — i selskap med visse land som vi har det svært å travelte med å anklage for religiøs intoleranse. «Det er ikke riktig at håndhevelsen av jesuitterparagrafen er illusorisk. Utenlandske jesuitter kan utvises etter loven,» heter det videre i mindretallets innstilling. Ikke særlig behendig går man her utenom den kjensgjerning at vi når som helst kan se norske statsborgere tre inn i jesuitterordenen. Og de kan folkerettslig sett ikke utvises. Og hva så?

Også overfor utenlandske jesuitter må en politimessig håndhevelse i praksis bli temmelig grotesk: Folks religiøse medlemskap står nå engang ikke oppført i deres reisepass. Og enkelte svenske og danske jesuitter er ikke engang under passtvang. Hvis Oslo-politiet får anmeldelse om at en danskfødt jesuitt og speiderkapellan (han eksisterer!) ligger i telt med sin tropp oppe på Etterstad, skulle de altså være grunnlovsforpliktet til å utvise ham — inntil man eventuelt (som i tilfellet pater Roos) ved kongelig resolusjon gir ham oppholdstillatelse, mot en diskriminerende meldeplikt!

Vi har ikke inntrykk av at mindretallet har tenkt særlig langt. For å være helt nøyaktig, så har vi inntrykk av at det har ikke tenkt lenger enn til — neste stortingsvalg. Anderledes forklarer vi vanskelig at norsk politikks ledende internasjonale personlighet — Carl Joachim Hambro — i motsetning til nesten hele sitt parti inntar sin plass blant de tre opponenter. De prosaiske — for ikke å si taktiske indrepolitiske — beveggrunner man i vide kretser tillegger ham når det gjelder denne forbausende stillingtagen i en sak hvor nettopp Norges internasjonale anseelse er alvorlig engasjert, gjør at man med særlig interesse imøteser hans innlegg i stortingsdebatten.

Hvorfor nettopp kristendommen?

Av dominikanerpater Finn Thorn

Radioforedrag 18.10.1956.

Ved siden av kristendommen eksisterer der flere andre store verdensreligioner, som Islam, buddhismen, hinduismen m. fl. Kristendommen nekter ikke at der gis dype religiøse verdier også i de andre religioner. Allikevel hevder kristendommen at den er menneskehetens sanne religion. Hvordan begrunner kristendommen dette?

Vi kan ikke fastslå kristendommens enestående stilling blant verdensreligionene bare ved å søke å påvise at den er en høyere religion enn de andre. En buddhist eller en muhammedaner ville begge fremføre argumenter for at deres religion står fullt på høyde med kristendommen. Det er heller ikke tilstrekkelig å henvise til den religiøse opplevelse eller erfaring. For det første gis der religiøse opplevelser også i de andre religioner. Dernest er det selvsagt umulig å forsøke seg frem til den sanne religion ved å oppleve dem etter tur, inntil man finner den som gir den rikeste religiøse opplevelse. Dessuten bør vi vel også nevne dem som har gjort *den* erfaring at den kristendom de er oppdratt i *ikke* har vært til velsignelse for dem — hvor nå enn feilen ligger.

Den avgjørende begrunnelse for kristendommens krav på å være den sanne religion må søkes i den plass Jesus Kristus inntar i den. Buddha lærte sannheten om lidelsen og den åtte-leddede vei til opphevelse av den. Muhammed forkynte Allahs vilje for sitt folk. Kristus ikke bare forkynte sannheten. Han hevdet at han selv var Sannheten. Kristus stiller ikke sin lære, men sin person i forgrunnen. Noe lignende har aldri skjedd hverken før eller siden i menneskehetens religiøse historie. De andre religionsstiftere peker vekk fra seg selv og til den Gud de føler seg kalt til å forkynne. Kristus peker hen på seg selv: «Kom til meg . . . og jeg vil gi dere hvile. Den som tror på meg skal leve om han enn dør. Den som elsker far eller mor, sønn eller datter, mer enn meg er meg ikke verd.» Slik taler Jesus om seg selv. De andre religionsstiftere har en dyp sans for avstanden mellom dem selv og den Gud de tjener og tilber. Jesus gjør seg selv lik Gud. «Jeg og Faderen er ett. Den som ser meg, ser Faderen.» Ut fra en slik guddommelig selvbevissthet forundrer det ikke at Jesus på et avgjørende punkt stiller seg utenfor samhörigheten med den øvrige menneskehet: Han erklærer seg for å være uten synd. «Hvem av dere kan overbevise meg om noen synd», lyder hans ord. Fra dette er der bare ett skritt til å se på seg selv som et opphøyet vesen hvis jordiske liv bare er en etappe i en evig tilværelse. Kristus går så langt. «Før Abraham ble til, er jeg», erklærer han. Enda et punkt skal vi nevne der Jesus inntar en særstilling i sitt forhold både til Gud og menneskene. Jesus ber på en måte som intet annet menneske kan etterligne. Intet menneske kan ta den bønningen Jesus ba aftenen før sin henrettelse og gjøre den til sin egen: «Fader, herliggjør meg nu hos deg med den herlighet som jeg hadde hos deg før verden ble til.»

Slike ord kan intet menneske ta i sin munn. Videre ber han: «Fader, jeg vil at hvor jeg er, der skal også de som du har gitt meg, være hos meg.» Hvem er han, denne mann, som sier «Jeg vil» til Gud selv?

Slik kunne vi fortsette. Men dette får være nok til å vise at vi i Jesus står overfor en personlighet som sprenger grensene for alt det vi er vant til i religiøs livsholdning. Når han taler til sine disipler stiller han seg aldri på like fot med dem. *Aldri* hører vi ham tale til dem om *vår* Gud. Alltid sier han *Min* Gud og *eders* Gud. Når han lærer dem å be «Fader vår», så er det en bønn han lærer *dem* å be, ikke en bønn han ber sammen med dem. Jesus har aldri bedt «Fader vår», der det lyder: «Forlat oss vår skyld, som og vi forlater våre skyldnere.»

Kristendommens originalitet består altså i dens stifters helt særegne stilling ikke bare i forhold til andre religionsstiftere, men i forholdet til hele menneskeheten i alminnelighet.

Her støter vi på et meget viktig spørsmål: Slik fremstilles han i de *skrifter* vi har om ham. Men er denne skriftlige overlevering pålitelig? Har ikke forfatterne til disse skrifter ganske enkelt idealisert, guddommeliggjort Jesu menneskelige skikkelse? Hvordan er det gått til at en historisk person, Jesus fra den lille landsbyen Nasaret i Nord-Palestina, kort etter sin død er blitt tilbedt som ett med Gud? Kan vi gi noen rimelig naturlig forklaring på dette? Eller *var* han en guddommelig åpenbaring av Gud? Dette er i et nøtteskall problemet om Jesus. Kristendommen står og faller med svaret på dette spørsmål. Enten er overleveringen om Kristus blendverk, grunnet på naive overtroiske menneskers guddommeliggjørelse av ham, eller det vi vet om ham *er* i overensstemmelse med virkeligheten. I det første tilfelle har kristendommens opprinnelse en naturlig forklaring. Da er de underfulle beretninger om Jesu liv, død og oppstandelse av samme art som de legender som fortelles om andre religionsstiftere. Eller overleveringen om Kristus er sann. Da er kristendommens stilling blant religionene helt uten sammenligning med noen annen religion, fordi dens stifter — som vi allerede har pekt på — sprenger grensene for alt hva vi ellers vet om religion.

Hva kildene til vår viten om Kristus angår — de fire evangelier — så er de tre første skrevet før Jerusalem ble ødelagt i år 70. Det siste, Johannes-evangeliet, vet vi eksisterer omkring år hundre, siden der nylig er funnet et fragment av en papyrus-*avskrift* av det fra ca. år 110—115. Det som bl. a. karakteriserer disse fire kildeskrifter er deres historiske pålitelighet. Annet historisk kildemateriale, ikke minst de siste decenniars arkeologiske funn og undersøkelser, har stadig på nytt bekreftet det evangeliene forteller om forholdene i Palestina og Jerusalem på Jesu tid. Topografien er riktig, sed og skikk i overensstemmelse med det vi ellers vet. Til dette kommer så et faktum som gjør denne historiske

nøyaktighet særlig bemerkelsesverdig. Det religiøse og nasjonale miljø som evangeliene skildrer gikk til grunne da de romerske legioner stormet frem over Palestinas jord. Jerusalem ble rasert, templet og dets kultus ble tilintetgjort for alltid. Av disse ruiner reiste seg et nytt samfunn forskjellig fra det som hadde vært før. Dette viser at evangelienes forfattere enten selv var øyenvitner, eller har sin viten fra øyenvitner som levte i Palestina og Jerusalem før katastrofen i år 70.

Men dermed melder dette spørsmål seg: Når det kan påvises at de evangeliske forfattere er pålitelige i alt, hvorfor skulle de da være upålitelige i ett, nemlig i det de forteller om det overnaturlige og guddommelige i Jesu liv? Hvilken grunn foreligger der til f. eks. å godta deres beskrivelse av prosessen mot Jesus og hans henrettelse, og så forkaste deres like nøkterne beskrivelse av det som skjedde etter Jesu død? Dette er nemlig også et av de karakteristiske trekk ved evangeliene at de forteller med samme likefremhet de helt naturlige hendelser, og de mest oppsiktsvekkende begivenheter. Vi skal illustrere dette ved et par eksempler. Johannes forteller at Jesus en dag var trett og utslitt etter en lang vandring til fots. Han setter seg ved en brønn i håp om å kunne få noe å drikke. Av en kvinne som tilfeldigvis kommer til brønnen ber han om et beger vann. Det hele er en ganske naturlig hendelse. Og denne trette vandringsmannen virker ikke som noen gudeskikkelse. Men det er den samme mann som kort tid senere skaffer mat til 5000 mennesker ved hjelp av fem brød og to tørrfisk. Også dette fortelles som den rene selvfølgelighet: «Jesus sa: La folk sette seg til rette. Der var meget gress der på stedet. — så satte mennene seg. — — Jesus tok brødene, fremsa takkebønnen og delte ut til dem som hadde leiret seg der. — — Da de alle sammen var blit mette — —» osv. Ingen kan si at tonen i denne beretningen gir inntrykk av at der fortelles noe usedvanlig.

Et annet eksempel. Det er Lukas som forteller at disiplene sitter og diskuterer sammen om de rykter som begynte å gå om at Jesu grav var funnet tom, og at han selv skulle vært sett av forskjellige personer. «Mens de satt og talte om alt dette, sto *han* der plutselig midt imellom dem og sa: «Guds fred!» De ble forskrekket og redselsslagne og tenkte det var en gjenganger de så for seg. «Hva er dere så forskrekket for?» sa Jesus til dem, «og hvordan kan slike tanker oppstå i deres sinn? Se på mine hender og føtter og overbevis dere om at det virkelig er meg. Bare føl på meg og bruk deres øyne: Et spørkelse har ikke kjøtt og blod som dere kan konstatere at jeg har.» Under disse ord viste han dem sine hender og føtter. Da de stadig syntes det var for gledelig til at de våget å tro det og var tvilrådige spurte han dem: «Har dere noe mat i huset?» De bragte ham en porsjon stekt fisk, som han spiste for deres øyne. Også her virker alt tilforlatelig. Disiplenes psykologiske reaksjon er helt naturlig: De våger ikke med én gang å tro at det de opplever er virkelig.

Ennå et trekk skal vi ta med. Alle evangelistene gir detaljerte skildringer av Jesus etter oppstandelsen. Men *ingen* av dem gir noen beskrivelse av det dramatiske øyeblikk da Kristus sto frem av graven. Her tier kildene. Hvorfor? Fordi ingen var øyenvit-

ner til *dette*. Evangelistene forteller bare det de, eller andre, faktisk *har* sett.

Vi har altså for oss fire små beretninger som på en nøktern og troverdig måte forteller den mest underfulle livshistorie som eksisterer i verdenslitteraturen. Der mangler ikke på andre usannsynlige og legendariske beretninger i den religiøse litteratur. Men som regel viser den pompøse og høytidelige stil at forfatterne er klar over at de forteller noe ut over det sedvanlige. Noe slikt finnes ikke i evangeliene. De forteller både om det naturlige og det overnaturlige i Jesu liv og personlighet på en enkel og tilforlatelig måte. Som litterær genre er de derfor enestående i sit slags. Man kan derfor ikke hevde at der foreligger *historisk* tvingende grunner til bare å godta det naturlige i Jesu liv, mens det overnaturlige må forkastes som legendarisk. En slik forkastelse kan bare skje ut fra *filosofiske* grunner: Man kan si: mirakler skjer ikke — døde blir f. eks. ikke levende igjen — altså *må* forfatterne være offer for selvbedrag eller misforståelser. Men dette er et filosofisk postulat, ikke en historisk argumentasjon. På dette kan der svares: Hvis kristendommen er det den gjør krav på være, et engangs-fenomen, et enestående guddommelig inngrep i historien, ja *da* blir det forståelig at vi i Jesu liv møter fenomener som bare har forekommet én gang. Folk går i alminnelighet ikke på vann. Men Jesus Kristus *har* gått over Tiberiassjøen fordi han var den han var. Døde blir ikke levende igjen. Men Jesus Kristus *er* stått levende opp fra graven fordi han var Livets Herre. På denne måten stemmer alt. Evangelistene forteller bare det som virkelig har forekommet, hva enten det nå var at Jesus én gang ba en kvinne om et beger vann, eller han selv med noen få stykker brød ga mat til 5000 mennesker. Det ene fortelles like selvfølgelig som det annet. Og det *er* like selvfølgelig hos en mann hvis personlighet forenet i seg både en menneskelig og en guddommelig natur. Beretningene om Jesus *er* enestående og utenfor alt det vi ellers er vant til. Men så har det også bare hendt én gang at et Gud-menneske har vandret på vår jord.

Med dette har vi selvfølgelig ikke løst problemet om Jesus. Vi har bare pekt på hvor det egentlig ligger. Man kan ikke i den *historiske* kritikks navn si at det er umulig å tro på Kristus. Slik som kildene foreligger må de enten godtas i sin helhet, eller praktisk talt forkastes i sin helhet. Noen sondering mellom «legendarisk» og historisk er ikke mulig uten å lemleste beretningene. Siden nå kildene fremviser så mange tegn på historisk troverdighet kan det ikke sies at det er ukritisk å godta dem i sin helhet. Det som i virkeligheten her blir det avgjørende er om en godtar det overnaturliges virkelighet eller ikke. *Her er det problemet ligger*. I sin dypeste grunn er problemet om Jesus det samme som problemet om Gud. Den som er overbevist om at Gud er til har ingen vanskelighet med å tro at denne Gud kan gi seg til kjenne for menneskene. Det vil igjen si at han holder miraklet for mulig. Miraklet betyr ikke at Gud, når han griper inn i naturens årsakssammenheng vilkårlig opphever de lover han selv har nedlagt i naturen. Miraklet betyr at en høyere årsakssammenheng og en høyere lov griper inn og forandrer den vanlige lovmessighet. Således blir miraklet en påminnelse om at naturen ikke består

Pastoral-liturgien

Vi gjengir her i sammentrengt form første del av den viktige tale som Pave Pius XII på fransk rettet til den internasjonale liturgiske kongress i Assisi — omtalt i siste nummer i vår utenlandsspalte. Talen ble holdt den 20. september.

Hvis den liturgiske bevegelses nåværende situasjon sammenlignes med hva den var for 30 år siden, er det klart at det har vært stor fremgang på alle områder. Liturgien er blitt viet stor interesse, forslag er blitt satt ut i praksis, og de troendes aktive deltagelse har utviklet seg på en overraskende måte. Den drivende kraft både når det gjelder lærevirk-somheten og den praktiske anvendelse har hovedsakelig vært hierarkiet, og i særlig grad Vår hellige forgjenger, Pius X, som med sin «*Motu Proprio Abhinc duos annos*» i oktober 1913, ga den liturgiske bevegelse en avgjørende impuls. De troende mottok disse direktiver med takknemlighet og beredvillighet, liturgiekspertene gikk til verks med stor iver, og det fremkom etter hvert en rekke interessante og givende forslag, selv om det blant disse var avvikelser som trengte korrigerings.

Det er kommet tallrike publikasjoner om dette emne i senere tid, men det er tilstrekkelig å nevne tre: Rundskrivet «*Mediator Dei*» i november 1947 om *kirkens liturgi*, den nye forordning om *Påskeuken* i november 1955, som har bidratt til at de troende bedre kan forstå og ta del i Vår Frelses kjærlighet, lidelse og seier, og til slutt rundskrivet om *Kirkemusikken* i desember 1955. Den liturgiske bevegelse er slik den her fremstår, et tegn på Guds forsyn i våre dager, på Den hellige ånds virke i Kirken for å trekke menneskene nærmere troens mysterium og de nådeskatte som fremkommer ved de troendes aktive deltagelse i det liturgiske liv.

Hensikten med den kongress som nå nylig er avsluttet, var å vise liturgiens uvurderlige betydning for menneskenes helliggjørelse, og følgelig for Kirkenes sjelesørgervirksomhet.

av seg selv, men ved og av en høyere kraft. Miraklet er derfor en åpenbaring av universets skaper. Og her støter vi på et nytt bevis på evangelistenes troverdighet. De skildrer et liv der miraklet er en selvfølge-lighet. I det ene øyeblikk sier Jesus de mest hverdagslige ting. I neste øyeblikk taler han som om hele menneskehetens skjebne avhang av ham. I det ene øyeblikk er han så trett at han ikke orker å holde seg våken. I neste øyeblikk sier han noen få ord og en orkan stanser så det blir blick stille. Hvis først Gud skulle åpenbare seg i menneskelig skikkelse så er det nettopp slik vi kunne vente at han skulle handle: For ham måtte miraklet være naturlig. Hvis dette er diktning så er det den mest enestående diktning verdenshistorien kjenner. Er det beskrivelse av faktiske begivenheter så står vi her overfor tilblivelsen av en religion som skiller seg fra alle andre religioner ved sin helt ovenaturlige og guddommelige opprinnelse. Da er Jesus Kristus den han ga seg ut for å være: Guds Sønn, — det sanne svar på verdensreligionenes søken etter Gud.

Finn Thorn.

Vi har funnet det hensiktsmessig å komme nærmere inn på noen få viktige punkter som diskuteres for tiden, og som er av spesiell interesse. Vi vil samle disse betraktninger i to hovedavsnitt: *Liturgien og Kirken*, og *Liturgien og vår guddommelige Herre*.

I. Liturgien og Kirken.

Som vi allerede har sagt i encyklikaen «*Mediator Dei*», er liturgien en vital funksjon av hele Kirken og ikke bare av en gruppe eller en begrenset bevegelse. Den hellige liturgi har etablert den hele og fulle offentlige tilbedelse og dyrking av Jesu Kristi mystiske legeme, nemlig av Hodet og dets lemmer. Vår guddommelige Herres mystiske legem lever på sannheten om Kristus og på den nåde som strømmer gjennom dets lemmer, og som gir liv og enhet mellom de enkelte lemmer og med deres Hode. Dette er St. Pauls tanker slik han uttrykker dem i det første brev til korinterne. Alt er derfor rettet mot Gud, hans tjeneste og ære. Kirken, fylt med Guds liv og gaver, hengir seg spontant og inderlig til lovprisningen og tilbedelsen av den uendelige Gud, og gjennom liturgien yter den ham den skyldige kultus som fra ett samfunn.

Hvert enkelt av lemmene bidrar til denne enestående kultushandling med alt det som det har mottatt fra Gud, med alle åndens og hjertets krefter. I første rekke hierarkiet, som forvarer troens og nådens skatter, ut fra troens depositum: På sannheten om Kristus slik den er å finne i Den hellige Skrift og i tradisjonen, anskueliggjør hierarkiet de store trossysterier og fører dem inn i liturgien — spesielt Treenighetsmysteriet, menneskevordelsen og frelsesmysteriet. Ja, det ville vel være vanskelig å finne en kristen trossannhet som ikke på en eller annen måte er blitt uttrykt i liturgien, enten det dreier seg om lesning i Det gamle og Det nye testamente, i messen eller i offisiet, eller om de rikdommer som sinn og hjerte oppdager i Psalmene. Dertil kommer de høytidelige liturgiske seremonier som i seg selv er en dramatisert trosbekjennelse: de store trossannheter får en konkret uttrykksform for Guds uransakelige bestemmelser og hans uuttømmelige velgjerninger mot menneskene, og for den himmelske Fars kjærlighet og barmhjertighet overfor den verden som han sendte sin sønn til for å frelse.

Slik meddeler Kirken gjennom liturgien i overflod troens skatter, Kristi sannhet.

Gjennom liturgien blir også hele den fylde av nådeskatte utøst som Frelseren overga sine apostler: den helliggjørende nåde, dyder og særlige gaver, makt til å døpe og overdra Den hellige ånd, til å forlate synder i botens sakrament, og til å vigse prester. Det er i hjertet av liturgien at den hellige Eukaristi blir feiret, både ofringen og deltagelsen i altermåltidet; til liturgien knytter også alle sakramentene seg og alle de nådegaver som Kirken gjennom sakramentaliene mangfoldiggjør under de mest ulike omstendigheter.

BLIKK på TIDEN

■ Den største begivenhet i en normal norsk bokhøst er fremdeles, uten sammenlikning, Sigurd Hoel's utgivelse av en ny roman. Ingen skal forøvrig lett kunne overse begivenheten: Avisenes mest representative anmeldere slipper i et halsende *heat* over startstreken på én og samme dag, uten tyvstart og

Når hierarkiet gjennom liturgien gir Kristi nåde og sannhet videre, er det på den annen side de troendes oppgave å ta imot dem, å gi seg selv helt og fullt, og la disse gaver bli levende og verdifulle elementer. Intet av alt det som bys dem — messeofferets nåde, sakramentene og sakramentaliene — kan mottas passivt. De troende må tvert om slutte seg til med alle sine krefter og evner, og fremfor alt ta del i selve utfoldelsen av den liturgiske tjeneste. Legfolket har i stor målestokk bidratt og fortsetter å bidra til gudstjenestens ytre form, til bygging av kirker og deres utmykning, og til å øke skjønheten ved de liturgiske seremonier med vakker kirkekunst.

Alt det som ytes liturgien av hierarkiet og legfolket regnes ikke som to adskilte sektorer, men representerer en samlet innsats fra medlemmer innenfor en organisk og levende helhet. Det er innen denne enhet at Kirken ber, bringer offer, vokser i hellighet, og man kan derfor med rette si at offentlig kultus er Kirkens verk i sin helhet.

Men Vi må tilføye: Den offentlige kultus er ikke *hele Kirken*, ikke hele dens virkefelt. Ved siden av den offentlige kultus — som er menighetens — er der fremdeles plass for den private, og den har like mange versjoner som det er kristne, skjønt den springer ut fra den samme tro og den samme Kristi nåde. Kirken ikke bare tolererer denne form for gudsdyrkelse, men gir den sin fulle anerkjennelse og anbefaling, dog uten å sidestille den med den liturgiske kultus.

Når vi imidlertid sier at liturgien ikke utgjør hele Kirkens virkefelt, tenker vi særlig på lære- og hyrdevirksomheten. Vi har minnet om det som Kirkens læreembete, med dets ansvar for den av Kristus anbefalte sannhet, utøver på liturgiens område. Dette læreembetes innflytelse som normgivende instans her, er også åpenbar. Det tilligger jo paven å godkjenne de riter som er i bruk, å innføre nye og fastsette reglene for kultusordningen. Og til biskopene står det å overvåke at kirkelovens forskrifter overholdes m. h. t. gudsdyrkelsen. Men lære- og styremandatet går meget lenger. Det er nok å kaste et blikk på kirkeloven og se hva den sier når det gjelder paven, de romerske kongregasjoner, biskopene, kirkemøtene, læreembetet og kirkedisiplinen. En kommer til den samme slutning ved å legge merke til Kirkens liv; og i Våre to taler — 31. mai og 2. nov. 1954 — om biskopenes trefoldige funksjon, understreket Vi tydelig omfanget av deres oppgaver: at de ikke begrenset seg til lære- og styrekallet, men også omfatter all annen menneskelig aktivitet i den grad religiøse og moralske interesser er engasjert. (Forts.)

uten forsinkelser, med rikelig av timian og myrrha på røkelseskarene. Årets bok heter «Ved foten av Babels tårn», og handler, tross titelen, ikke om den sprogstrid som den fine stilisten ellers er sterkt engasjert i. Den er ellers neppe blant Sigurd Hoel's aller beste romaner. Men det vil si at det fremdeles rekkes til å bli en meget velskreven bok — om vantrivsel, om livsledens psykologi.

På forlagsbindene til Sigurd Hoel's romaner finner man et emblem preget i gulltrykk: En slange som biter seg selv i halen — en temmelig nifs variasjon over motivet «ringen sluttet». Om der ennå er en og annen dråpe tilbake i gifttannen, så har ringen ihvertfall vært sluttet i de romaner Sigurd Hoel har utgitt etter krigen, med «Møte ved milepelen» som det kunstneriske høydepunkt. Han er en altfor dreven forfatter til å gjenta seg selv, men resepten for dem alle lar seg lett rekonstruere:

— En del nitidig filigrans-studium av vestkant-erotikk og markspiste ekteskap.

— *Item* to deler amatør-psykiatrisk sykejournal.

— *Item* én del bitter avlivelse av illusjoner.

— *Item* ett fingerbøl svakt begrunnet, men livsnødvendig håp.

Gjennom den opptreivende dialektiske analyse som Hoel med omstendelig utholdenhet anlegger på menneskers ofte temmelig trivielle bevissthetsstrøm, føres vi inn i en menneskehet som med enestående konsekvens er skildret ut fra overbevisningen om dens nær sagt uhelbredelige humbug, og tilværelsens tilsynelatende meningsløshet. Når Hoel alltid interesserer, har det ulike årsaker. Noen er formelle: Formannen i Riksmålsforbundet vet jo mer enn å ordlegge seg, og forlagskonsulenten i Gyldendal forstår å spinne en ende gjennom en spennende og ikke sjelden briljant komposisjon. Men Sigurd Hoel har dessuten, den kalde skepsis til tross, bevart noe av undringens gave. Og der er vel noe av ham selv i det sukket etter en «dypere og ektere virkelighet enn den såkalte virkeligheten jeg går og trækker i til daglig», som han legger i munnen på den rotløse kunstmaleren Anders Dyring i «Ved foten av Babels tårn».

■ Ellers sporer man fra år til år hos Sigurd Hoel's anmeldere en stadig tydeligere uttalt tendens til å avkreve ham et mer positivt og utbygget livssyn eller «budskap» enn forfatteren — de nøkternt ned- og avskrevne illusjoners mann — er villig til å gi uttrykk for. Det er i og for seg et interessant tidens tegn som Sigurd Hoel selv neppe har vanskelig for å tyde. *Même les bonnes causes finissent par pourrir*, sier franskmennene: selv den gode sak ender med å gå i forråtnelse. Det er en uforbikommelig lov i det som i kristendommens sprog kalles «det falne menneskes verden». Og der er såpass ekte norsk puritansk moralisme i «radikaleren» Hoel at hans nådesløse jakt på livsløgnene har sannhetskjerlighetens og oppriktighetens (denne norsk-norske kardinaldyds!) umiskjennelige patos. I «Verdens Gang» (9. oktober) gir André Bjerke et ypperlig uttrykk for utviklingen både hos forfatteren og hans skikkelser når han skriver at «det er ikke lenger «Mot Dag»; det er «Mørke midt på dagen» — gullalderdrømmen ble til en virkelighet som ikke er til å bære:

«Vi har fått den nye himmel og den nye jord. Nå er vi der. Og hvordan det føles å være der har Sigurd Hoel uttrykt i sin roman. Det er ingen glitrende seiersfanfare, det er en svanesang: «Gudene er døde, sa Jørgen, — og menneskene løper forvirret omkring som herreløse hunder. Vi bygger et Babels tårn fra morgen til kveld og våre lungemål er allerede forvirret, så den ene ikke kan forstå den annen.»

I «Morgenbladet» (samme forlagsbestemte 9. oktober) skriver magister Carl Fredrik Engelstad noen ord som i tydelighet ikke lar noe tilbake å ønske når det gjelder Sigurd Hoel's

vemodige gløtt over skulderen til krigsårene, da vi hadde «noe å leve og kjempe for»:

«Det er ihvertfall blitt klart for meg etter å ha lest Sigurd Hoels roman, at hvis vi ikke som enkeltmennesker og folk kan finne frem til et solid ståsted for det vi kaller det menneskelige, uansett hva vi opplevde under krigen så er vi ferdige. Blant annet: de som er unge idag og skal forme sitt liv, de opplevde under krigen ingenting av det vi eldre opplevde, og snakker vi med dem om krigen på den måten som Sigurd Hoel her gjør, så risikerer vi at de ikke skjønner et ord av hva vi sier, det virker sikkert på mange av dem som idylliserende romantikk, fordi det ikke et øyeblikk berører det som er deres realiteter — men det som ikke er deres realiteter er innerst inne heller ikke våre, fordi det å være sant menneske ikke kommer an på hva ytre begivenheter fremtvinger i oss men hva vi er i oss selv!

Jeg spør altså, med all ærbødighet for heltemodig og glansfull innsats under krigen: Er det ikke i bunn og grunn et fattigdomstempel at vi må henvise til den tiden for å ha en norm? Det er ikke noe rart at krigen blir en opplevelse uten forpliktende kraft for etterkrigstiden. Vi kan ikke fortsette å leve på episoder, — skal vi ha en tro og en drøm og et håp, så må alt dette knytte seg til noe som ikke behøver dette ytre, vanvittige press for å leve seg ut.

Vi sjaltes inn på det spørsmål som er det mest brennende i vår tid: Hva tror vi at det er å være menneske? Hva er menneskets egentlige dimensjon? Hva har det europeiske menneske forrådt i seg selv lenge før krigen, og som krigen bare kunne gi en temporær oppblussing i kraft av sitt ytre press? Hvis mennesket må eie en drøm, et håp, en tro for å være sant menneske, hva skal det da bygge drømmen og håpet og troen på? For meg eier Nordahl Griegs linjer en viss patos, fordi min generasjon var med på å oppleve bakgrunnen for dem. Men samtidig må jeg si at de ikke så mye som antyder en løsning på det egentlige spørsmål, som Sigurd Hoels bok også bare går omkring som katten rundt den varme grøten... Den virker simpelthen nokså avmektig.»

■ En luthersk organisasjon ved navnet «Kirke og Film», som under ledelse av pastor C. Vogt-Svendsen akter å utgi et kristelig filmtidsskrift, har nylig sett dagens lys. Endelig! Endelig våger de ofte altfor fryktsomme norske kirke-kristne seg hva filmen angår et skritt ut over strutsepolitikken og den nervøse skjelen til pietismens isolerende adferdsmønster, i et realistisk forsøk på å hamle opp med virkeligheten. Tallet på gjennomsnittlige kinobesøk pr. innbygger pr. år i Norge hører til dem man får forstand av: Det moderne menneskes bevissthetsliv og verdimåling preges tildels avgjørende av filmens verden. Og det er selvfølgelig bare sunn og elementær virkelighetssans for en kristen kirke å regne med det og trekke konsekvensene av det, — forøvrig under full forståelse av det faretruende i produktene ofte skremmende profanitet.

Men det haster. For man er hos oss heller sent ute. Danske og svenske protestanter er noe lenger kommet, og i den katolske kirke har der forlengst i årevis vært utbygget et internasjonalt filminstitutt (Office Catholique International du Cinéma) med en årlig, høyt vurdert, filmpris (nylig gikk den — meget usnerpet! — til den finske filmen «Ukjent soldat»), et nett av katolske filmklubber, kompetente kritikere, moralske bedømmelsesinstanser og en god filmpresse. Mange steder inngår (spille-) filmaftener med diskusjon i menighetenes foreningsliv.

Pressemeldinger tyder på at den nye organisasjon «Kirke og Film» ikke kommer til å nøye seg med å være en anonym instans som pusler med misjonærer og bibelskolekolekt-filmer, men vil ta sikte på å vurdere den film som massene ser — på godt og på ondt. Som sådan kommer den til å stå og falle med én egenskap (i tillegg til dens grunnleggende kristne sans for ekte verdier), nemlig den faglige kompetanse. Og det er ikke bare rettferdig å stille strenge krav til faktisk viten og innsikt her. I et land som vårt, hvor filmkritikkens faglige side i det store og hele grovt neglisjeres og undervurderes, er det også løfterikt dersom kristne mennesker kan legge frem kvalitetens uimotståelige argument i kampen om filmens og film-dyrkernes sjel.

«Men Bibelen hadde rett»

I en «Bibel-Ordbok» utgitt i Oslo i 1941, kan man ennå lese følgende sjarmerende stykke prosa om «stammedrenes muntlige overlevering»:

«Sem, f. eks., kunne altså sitte i teltet hos Isak og Rebekka og fortelle om sine opplevelser før syndfloden og om den tid han tilbragte i arken. Og så kunne han si: «Nu skal jeg fortelle eder enda eldre begivenheter. Jeg var 93 år gammel da min bestefar Lamek døde, og han var 56 år da Adam døde. Min bestefar har ofte fortalt meg om hvorledes Adam pleide med vemodig stemme å fortelle ham om de lykkelige dager i Edens have...»

Dette er hva man kaller fundamentalisme — en art tolkning av læren om Bibelens guddommelige inspirasjon, som fremdeles har tilhengere blant «bibeltroende» protestanter. For dem er menneskeheten bare 7000 år gammel, og alt hva der står skrevet om patriarkenes alder så vel som om verdens skapelse på seks dager er ganske bokstavelig sannhet. Denne innstillingen har bidratt ikke lite til å få folk til å avskrive kristendommen med god samvittighet. Så er det da også med noen skepsis man tar fatt på nok et verk av den sorten som vil bevise at «Bibelen stemmer overens med den moderne forskning». Det er jo en litterær genre man kjenner fra før, og man vet at det ikke sjelden er en både tvilsom teologi og en tvilsom vitenskap som der bedrives. Outsidere uten noen betingelse for å bedømme det arkeologiske materiales verdi gjør sitt beste for å bringe dette i en tilsynelatende

■ Om de følgende linjer arter seg betenkelig meget som det man i journalistikken kaller «tekstreklame», så er det bevisst og villet: I over 90 år har St. Josefsøstrene pleiet syke mennesker i Oslo. Fra den beskjedne begynnelse i 1865, da et par søstre tok opp pleie i hjemmene, til våre dagers Vor Frue Hospital, reist og utvidet ved søstrenes flid og selvfornektende arbeide til å omfatte 110 senger, har tusener av mennesker nydt godt av deres innsats og lært å verdsette deres stille og nestekjærlige omsorg.

Men de private sykehus, enda så uunnværlige som de er i vårt medisinalvesen, har vanskelig for å greie seg økonomisk i disse prisstigningens dager. I dagene 3.—25. november vender søstrene seg, ved en basar som er installert i hospitalets 1. etasje i Ullevålsveien 2, til alle sine venner og ber om en håndsrekning. Og den må de få.

Alle som kjenner dem vet at det er en anmodning med en ganske særlig appell, fordi den kommer fra mennesker som uten lønn eller vederlag, og for de flestes vedkommende fjernt fra fedreland og familie, har viet sine liv restløst til å gjøre godt mot dem som har det vondt.

Både tidligere pasienter og andre som er glad for å vite søstrene på trofast post ved sykesengene, har faktisk et ærend på Vor Frue Hospital fra lørdag av!

Fr. Candidus.

overensstemmelse med en — mer eller mindre avbleket — fundamentalistisk teologi. Og den slags hesblesende apologetikk kan bare få folk til å ratifisere sin avstandtagen fra kristendommen.

Nå er det pussige at også denne presumtivt fordomsfrie og moderne skribents bok preges av en vagt fundamentalistisk innstilling. Han formulerer ikke noe klart standpunkt, og somme tider virker det som om han intet annet ønsker enn bare å fremlegge de tilgjengelige fakta og overlate til leserne å trekke konklusjonene, men allerede titelen — *Und die Bibel hat doch recht* — kan tyde på noe annet. Faktisk opptrer han ofte som om han aksepterte historisiteten i hver detalj og ønsket å bevise den, — mens det eneste han i virkeligheten har lov til, er å fremlegge en del veldokumenterte fakta som kan peke i retning av en bekreftelse.

Nå, la det straks være sagt: Det er et riktig instinkt som ligger til grunn for Werner Kellers arbeide — nemlig sansen for at kristendommen som historisk religion mister enhver interesse hvis dens grunnleggende fakta ikke er historiske. Men dette gjelder først og fremst det Nye Testamente. Hva det Gamle Testamente angår, beretter det nok også en historie som i sin substans er sann, men hvor analysen av de litterære generer må få hjelpe oss til å bestemme hva slags art av sannhet hver enkelt beretning ønsker å gi. At de elleve første kapitler av Genesis er en type litteratur som må atskilles skarpt fra resten av Mosebøkene, er visst nok, og at Mosebøkene heller ikke skriver historie på samme måte som Israels kongesagaer synes også å være klart. Semittisk historiskrivning er nå engang ikke av samme type som den moderne vesterlandske. Ja, vi må være klar over at Bibelen, som helhet, ikke har som sin oppgave å være historie i ordets vitenskapelige forstand, men at dens oppgave først og fremst er å formidle en visjon av historien, en historiefilosofi eller retttere en historiens teologi.

Men selv om det byr på store vanskeligheter å skrive sammenhengende historie i strikt vitenskapelig forstand før tolvstamme-forbundet dukker opp ved Kanaans grenser, så kan ingen benekte at det må ligge reelle hendelser til grunn også for patriarkberetningene, og de arkeologiske funn kan iallfall i mangt og meget bekrefte at tingene kan ha foregått nettopp slik; enkelte beretninger viser sin elde ved i stor monn å gjenspeile skikker og samfunnsforhold nettopp på den tid de sier seg å ha foregått. Det er også riktig nok at arkeologien stadig kan supplere beretningene fra Israels historie med sine funn. Og her er Kellers samling av materiale ofte interessant. Selv om han på langt nær alltid er kritisk nok i sin utnyttelse av materialet — det gjelder hva han skriver om syndflodsberetningen, om Abrahams hjemstavn, om Jerikos murer — hvor de lærdes mening er atskillig mer delte enn hva som fremgår av boken. For ikke å snakke om at vi burde vært spart for den gamle spøken om restene av Noas ark på Ararat. Og så videre. Alle disse innvendingene skal imidlertid ikke hindre oss i å se alt det gode stoff boken bringer. Den stiller ofte Israels historie virkningsfullt opp på en bakgrunn av samtidens geografiske og sosiale forhold. Og store avsnitt er rent ut sagt spennende lesning. Dette gjelder særlig det Gamle Testamente, — stoffet om det Nye Testamente er meget tynnere og virker nærmest som et anhang som ikke gjør stort fra eller til.

Det kan være interessant å betrakte en mann som nærmer seg det bibelske stoff med nye og friske øyne. Men vi er ikke overbevist om at Dreyers forlag er så heldig i sitt valg av bibelhistoriske amatørskribenter. Som vi allerede påpekte i en omtale av Edmund Wilsons bok om Dødehavsfunnene (St. Olav nr. 18) er den gode vilje hos en forfatter ikke nok, der trenges tross alt et minimum av innsikt i og forståelse for det stoff man behandler. Når en mann som professor Albright skriver en bok om Israels historie — *From Stone Age to Christianity* — har han den dobbelte fordel å være en av våre aller fremste orientaler, hvis orientering i fakta er så pålitelig som overhodet mulig, og samtidig å ha øye for og søke å formidle Bibelens budskap, den visjon som er Bibelens kjerne. Når man leser Kellers bok, får man et forstemmende inntrykk av at forfatteren ikke bare ønsker å behandle, men i virkeligheten er stakk blind for denne dimensjon. Det eiendommelige er jo at den vage fundamentalismen som kommer til uttrykk i hans bok, er parret med en likeså velkjent og likeså tidsbundet rasjonalisme, som i gjennomgåelsen av Israels historie ikke ser skogen for bare trær. Svakheten ved Kellers utgangspunkt og hele metode kommer iøynefallende til syne f. eks. i hans funderinger over hva den brennende tornebusk vel kunne være for noe rart. Brennende gass? Eller et flor av blomster? Rent bortsett fra at hans forklaringer ikke virker synderlig overbevisende, må vi innrømme at de materielle omstendigheter ved Mose kallsopplevelse er oss revnende likegyldige — fordi de intet bidrar til forståelsen av den. Visjonen av «en tornebusk som aldri brant opp» har nå engang ingen mening uten i tilknytning til møtet med En som sa seg å være selve den Værende.

Werner Kellers bok vil kanskje gi den jevne leser større respekt for Bibelen qua historie. Men vi er redd for at den samtidig vil gi ham en følelse av å beherske den, ja, illusjonen av å ha uttømt den, av å ha vandret tvers igjennom den og være kommet ut på den andre siden. Der er en viss sort opplysning som kan være værre enn uvitenhet. Og mon ikke Kellers bok er av den sorten?

Erik Gunnes O. P.

Teaterhilsen fra Molières Frankrike

Théâtre National Populaire med sin dristige og intelligente leder Jean Vilar i spissen gjestet vårt Nationaltheater 24.—26. oktober; den unge, gnistrende skuespillertruppen viste norsk publikum i to kvelder Molières beske komedie — eller tragikomedie, om man vil — «Don Juan», og dessuten satte de på programmet *Mari-vaux'* grasiøse kjærlighetsleg «Le triomphe de l'Amour». Jeg fikk bare anledning til å se Molières «oeuvre de polémique» — for å benytte seg av Jean Vilars egen karakteristikk av «Don Juan» i en interessant teaterdiskusjon på Sorbonne våren 1951; fremførelsen var både givende og morsom, men som *helhet* betraktet kunstnerisk langt fra oppsiktsvekkende. Vilars ensemble virker nemlig i Molière artistisk temmelig ujevnt. Ved siden av ham selv og den store, grotesk-realistiske komikeren med stenk av hjelpeløs tristesse, Daniel Sorano som sganarelle — en rolle som Molière spilte selv for 300 år siden — finner vi her flere skuespillere, både mannlige og kvinnelige, som lammer den sceniske stil-enhet Vilar så ettertrykkelig vil få frem i sin intensjon som instruktør.

NOE Å LEVE FOR

Gunnel Vallquists essays

Av pater Hallvard Rieber-Mohn O.P.

Gunnel Vallquist: «Något att leva för. Essays».

Bonniers, Stockholm
1956. 147 s.

Den 29. september i år talte den svenske filosofi-professor dr. Ingemar Hedenius i Det Norske Studenteramfund om «Katolisismen och de intellektuella». Sine ikke særlig dyptgående eller originale påstander om at en intellektuell nødvendigvis måtte føle seg utilfreds, fortrykt og radikalt «otilpassad» innenfor den katolske kirke, mente professoren å kunne belegge ved en detaljert og utstrakt opplesning av et bidrag til den nylig utkomne boken «Varför jag blev katolik» (anmeldt i «St. Olav» nr. 13 i år), ved den svenske publisisten Gunnel Vallquist.

Denne tendensiøse og igrunnen lite ridderlige utnyttelse av en katolikks frisprog kunne trenge et korrektiv. Uten at det er tilsiktet, er det i mangt og meget nettopp et

Moderne fransk skuespillkunst er vidt forskjellig fra en norske; her er det lite «psykologi» og ingen «menneskeskildring», slik disse utslitte klisjéer stadig blir hamret inn i dagspressens lesere. Molière bygget sitt legendemotiv på *typer* — ikke på subjektive, individuelle eiendommeligheter. Dette tenkesett er fullstendig fremmed for fransk klassisisme på 1600-tallet. Don Juan er libertin, «estetiker», kvantitetens erotiske seismograf, Gudsbespotter, i Molières versjon straffet av himmelen selv — og alt det stadig på dramatisk avstand, med måteholdets muntre logikk.

Jean Vilar representerer i dag en edel tradisjon i fransk skuespillkunst; nettopp derfor er han så *fornyende*. Selvtukt, mimisk rikdom på stadig dobbeltplan mellom lek og tomt stirrende ensomhet, et fullkomment herredømme over den slanke, myke, ettergivende og spenstige kroppen, sproget som så vel hos ham som hos Daniel Sorano strider frem i rytmisk bundne bølger, en raffinert enkelhet i oppsetningen, lysets — og derfor også scenerommets — immaterielle virkning, forkjærlighet for samspillet geometriske skjønnhet, en uanstrengt symetri i figurenes plasering, kort sagt: et lysende, intellektuelt *håndverk* i ordets aller beste betydning.

Det mest betydelige ved Jean Vilars oppsetting og spill er vel hans harmoniske balanse mellom teknisk erfaring og dikterisk intuisjon. Han både *kjenner* Molière og *føler* ham, hans stil, hans «upersonlige» syn på mennesket, vellystingens udrepelige trang til å skifte kvinnelige objekter, for *selv* å forbli utenfor — for alltid alene. Molières «Don Juan» er ennå intet overmenneske, som i første halvdel av det 19. århundre hos Byron — han er den lekende hykler, så trøstig selvforneid, så avvæpnende naiv; bare ad denne vei trenger han inn i de unge kvinners fantasi og hjerte.

Og til slutt: for en dialogens kultur hos Vilar og Sorano! For en kunst!

pfr.

slikt korrektiv Gunnel Vallquist gir oss med sin nyss utkomne og velskrevne essay-samling. Det er en vakker tittel hun har gitt sin bok: «Något att leva för». Den antyder noe av en bekjennelse, en *confessio fidei*, og de ett og et halvt hundre sidene innfrir mange av de forventninger forfatternavn og tittel vekker.

Bokens første del består av to essays om det viktigste i menneskelivet, nemlig om kjærligheten. Med utgangspunkt i to kristne forfattere, anglo-katolikken T. S. Eliot og katolikken Paul Claudel, gir forfatterinnen en fin og levende analyse av en samtidsdiktning som *fullstendig* gjør våre begreper om kjærlighetens vesen, ved å konfrontere kjærligheten mellom to mennesker med kjærligheten til Gud. Gunnel Vallquist setter Eliot's «The Cocktailparty» og Claudel's dramatik, særlig «Partage de midi» og «Le soulier de satin», inn i et perspektiv av almengyldig og tidløs kristen mystikk som turde være et *terra incognita* for de fleste av våre nordiske lesere og kritikere, runnet som de er av en prinsipielt anti-metafysisk og anti-mystisk protestantisme. Dette er en høyst fortjenstfull oppgave som forfatterinnen løser med klar anskuelighet og megen klokskap.

Utvilsomt kunne den katolske litteraturs renessanse i første halvdel av det 20. århundre i vid utstrekning forklares ved hva man kunne kalle dens «utvidede realisme»: dens uimotsigelige påvisning av dimensjoner ved menneskets kjærlighetsevne som det 19. århundres litteratur nesten helt hadde undslått. Dette er helt bestemmende for en Claudel's forfatterskap, og det er likeledes i høy grad medvirkende i en Graham Greene's visjon av menneskets virkelighet («Slutten på leken» — «The End of the Affair» — er her karakteristisk). På hjemligere grunn er det samme slående hos for eksempel en Sigrid Undset, ja bestemmende for ikke bare hennes diktning, men for hele hennes oppdagelse av katolisismen, og konsekvensen av den: hennes konversjon.

Sammenhengen i kjærligheten, hele skalaen igjennom, fra mystikerens ekstase til den erotiske tiltrekning mellom to mennesker, gjør Gunnel Vallquist til gjenstand for en fintfølede og meget overbevisende litterær analyse. Eliot's Celia Coplestone (i «The Cocktailparty»), som ble svært snusfornuftig og fantasiløst bedømt etter både Dramatens og Nationalteatrets forestillinger for noen år siden, gjør hun forståelig i hennes «ekstreme» kall, og får i den sammenheng sagt nøkterne og nyttige sannheter som denne:

«Eliot har naturligtvis här i Reillys mun lagt en ganska skarp, ironisk dementi av okunnigt folks uppfattning om klosterliv överhuvudtaget. Klosteret är inget «vilohem», heller inte ett pikant miljöombyte för blaserade världsmänniskor; det är en plats där kampen om den andliga tillvaron står blodigare än annorstädes och där romantiken inte har någon som helst hemortsrätt. För ett sådant liv fordras i första hand energi, andlig kraft och en mycket god portion realism.» (pp. 14—15)

Og hun gir en utvilsomt riktig og klarsynt bakgrunn for den manglende forståelse Celias ekstreme livstype møter nettopp på vår hjemlige grunn, tynget som den er av protestantismens programmatiske og meget urealistiske iver etter å avvise helgenen og mystikeren som evangelisk-kristelig sett illegitime og ikke-ideale mennesketyper, når hun skriver:

«Människor som Celia är ytterlighetsmänniskor. Deras väg är brant sluttande, uppåt eller nedåt — den kan aldrig gå i långsamt stigande eller sjunkande serpentin. Efter reformationen och i synnerhet sedon sjuttonhundratalet har världen i allt högre grad resonerat som om denna människotyp inte fanns — man utgår utan vidare från att alla skall kunna bli anständiga kristne respektive hyggliga medborgare på «vanliga vägar». Men ingen livsåskådning kan ändra ytterlighetsmänniskornas psykologiska struktur, som är ett uttryck för Guds kallelse till dem. Öppnas inte för dem vägen uppåt, störtar de brant nedåt. De flesta av de människor som tycks personifiera «det onda» i en eller annan form är ingenting annat än mystiker på avvägar. Likadant förhåller det sig med åtskilliga av de individer som mer eller mindre definitivt råkat ur psykisk balans. I den moderna sekulariserade världen öppnar sig för ytterlighetsmänniskorna inte längre annat än avvägar — den enda väg som kunde föra dem till målet är bortglömd.» (pp. 22—23)

Ypperlig er senere — nemlig i Claudel-essayet «Løftet som inte kan hållas» — forfatterinnens påvisning av at «all kärlek» — også den som vi her nord ofte i misforstått puritanisme (eller arrig anti-puritanisme!) skiller kunstig ut fra den religiøse livsopplevelse — «har en och samma källa och att kärleken alltid, om den förmår följa sin egen lag ända till slut, finner tillbaka dit.»

Bokens annen del består av fire mer «moraliserende» essays: «Den kristne och toleransen», «Om oppriktighet i litteraturen», «Den befriande ødmjukheten» og «Medlidandet — dygd eller last?» Vi har her å gjøre med essayet i dets mer «klassiske» form: det almen-gyldig resonerende stykke litterær betraktning omkring menneskets *mores* (seder), slik som genren ble skapt av en Montaigne, en Francis Bacon og av det 17. århundres franske moralister. Det er en genre som under sin enkle form er farlig krevende: Faktisk er betegnelsen «essay» (fr. *essai*) — dvs. «forsøk» eller «utkast» — tidlig kommet til å bli et stilltiende *understatement* i litteraturen. Essayet i denne oppfatning forutsetter nettopp *ikke* forsøkets famlen og prøven, men noe så sjeldent som et stykke konsentrert, ferdigslepen og avklart visdom.

Få er selvfølgelig de moderne essays som står for disse ganske visst strenge krav, og det er kanskje urettferdig å minne om dem, selv når den ytre knappe form og moraliserende intensjon frister til sammenlikning med store forbilleder.

Gunnel Vallquist beveger seg enkelt og upretensiøst innenfor denne krevende genre, efter anmelderens mening ikke uten en og annen gang å falle i den litt pregløse alminnelighet. Men her er nok å glede seg over: Sterkest står kanskje essayet om oppriktigheten, — det sammenfatter klart og anskuelig hva en kunne kalle overbevisningens og argumentasjonens etikk. Men også i de to essays om ydmykheten og medlidenheten finner en mange iakttagelser som vitner om forfatterinnens fine og våre innsikt i det religiøse sinns reaksjoner og i morallivets psykologiske forutsetninger.

Svakest — ihvertfall på anmelderen — virker essayet som toleransen, hvor Gunnel Vallquist synes å forenkle drastisk og hastig et uhyre innviklet og mange-tydig problem. Hennes avskrivning av samfunnets prinsipielle og teoretiske *plikt* til å bekjempe villfarelsen og positivt fremme sannheten, virker noe unyansert og forhastet. Nettopp på dette felt står vel «den liberale katolikk» (en sympatisk, verdifull og ikke minst såre *nødvendig* åndstype i samtidens katolisisme!) i en viss fare for å ta det fatale skritt fra det liberale sinnelag over i liberalismen. Det er høyst tvilsomt — for å uttrykke det mildt — om en prinsipiell stillingtagen for etslags (ånds-)«kreftenes frie spill» efter beste kommersielle Manchester-mønster lar seg avlede av den katolske tradisjon. Et slikt standpunkt innebærer vel i *prinsippet* (realitetene må vi ta som de er!) en betenkelig overvurdering av menneskenaturen i dens forhold til troens sosiale betingelser. Det er ikke vanskelig å dele forfatterinnens harme og sorg over inkvisisjonens misbruk, eller for den saks skyld over ferskere uttrykk for intoleranse og åndstvang. Men der ligger adskillig god og *legitim* kristen realisme i Kirkens høye vurdering av sannheten som et *miljøgode*, beskyttet av rettigheter. Kirkens vern om trosaktens frie og personlige karakter, som Gunnel Vallquist med rette understreker, har ikke desto mindre klare grenselinjer mot en romantisk-liberalistisk personlighetsforherligelse. Det er subjektivt, ikke objektivt, at det frie valg overfor kristendommen er en menneskerettighet. Denne rett er, og må være ukrenkelig. Men den er ikke i strengeste, objektive forstand noe «absolutt» fra et kristent synspunkt. Åpenbaringen normerer restløst menneskets vilje og bestemmelse. Vår økede forståelse i moderne tid for trosaktens psykologiske forutsetninger (og tidligere tiders mangel på slik forståelse) medfører ikke *ipso facto* at ethvert sosialt eller politisk uttrykk for det objektive saksforhold nødvendigvis er av det onde eller automatisk fører til overgrep mot samvittighetsfriheten.

«Allt vad «påverkan» och «propaganda» heter måste därför i ett autentiskt kristet perspektiv avvisas såsom stridande mot den kristna respekten för människovärdet». skriver Gunnel Vallquist blant annet (p. 61). Uten å vise vrangvilje, og i full sympati med hennes *generelle* synsmåter angående toleransens forpliktelse og positive verdi, ønsket man gjerne her en større respekt for nyanser. Er ikke den kristne konfesjonelle skole for eksempel en slik form for «påverkan»?

Bokens tredje del omfatter igjen to mer litterære essays. De er bokens beste. Her møter en igjen den høyt begavede kritikeren Gunnel Vallquist glimrende disponert. Den lille, forte skissen av den franske forfatterinnen Paule Régnier's smertelige skjebne er skrevet med innlevelse og er preget av en høy medmenneskelig temperatur. Og i det siste essayet («Den heliga ångesten» om Georges Bernanos) er hun på høyde med det beste hennes flittige penn noengang har satt på papiret. I denne sublimen analysen av angstens og dødens mening i den store dikterprofeten Bernanos' verk gir Gunnel Vallquist oss noe mer enn sitt kloke litterære skjønn. Ved et ekte kristent paradoks møter vi nettopp i denne dystre sammenheng også det i hennes sinn og legning som forklarer hennes kritikks fortegn og gjør den til hennes og leserens felles opplevelse: menneskehertets forankring i det uforgjengelige liv — «något att leva för».

H. Rieber-Mohn, O. P.

!

I så godt som hvert eneste nummer har St. Olav gjennom sin nyhetstjeneste holdt leserne à jour med hva folkene bak jernteppelandene har måttet utstå siden undertrykkelsen fra øst satte inn for snart ti år siden. Kirkens del i den motstandskamp som hele tiden har pågått er symbolisert ved navn som Mindszenty i Ungarn, Wyszynski i Polen, Stepinac i Jugoslavia og Bevan i Tsjekkoslovakia — tre kardinaler og en erkebiskop, alle tre primas for Kirken i sine land. Bak dem står tre folk, direkte eller indirekte forrådt også de, liksom deres åndelige førere, av den usleste pakt som noengang har vært sluttet mellom seierherrer.

Ingen kan forutsi utgangen på den frigjøringskamp som i dag under væpnede former utkjempes i Polen og Ungarn for å kvitte seg med tyrannenes åk. Vi kan bare fastslå at troen på friheten også her midt i all fortvilelse til sist skulle vise seg å være sterkere enn hva stål og bomber kan temme. Denne tro er i dag blitt til håp, men ennå er det en tung vei frem til seier. I Polen er kardinal Wyszynski gitt lov til å gjeninnta sin stilling som Kirkens primas etter tre års husarrest på ukjente steder. Det tales også om en forestående løslatelse av kardinal Mindszenty og dennes gjeninntagelse av sitt erkebispesete som Ungarns primas, noe som vil innebære den brutale makts største nederlag i manns minne overfor åndens makt! Imidlertid — alt svever ennå i det uvisse.

Det sier seg selv at i disse skjebnedager for Polens og Ungarns politiske og åndelige frihetskamp, vil katolikker i alle land stå last og brast med sine kjempende og lidende trosfeller. Våre bønner for dem og deres folk vil fortsette med øket kraft, og i gjerning vil vi vise at vi mer enn noensinne er forenet med dem ved å slutte opp om den hjelpeaksjon som Norges Røde Kors så spontant har satt i gang, og her yte etter evne med bidrag.

KATOLSK FORUM

DOMINIKANERNES FOREDRAGSAFTENER

Neuberggt. 15, Oslo

Tirsdag 6. november kl. 20:

KATOLISISMEN OG DET NORDISKE DEMOKRATI, ved dosent dr. philos. *Daniel Haakonsen*.

Er katolisismen ifølge sitt vesen en «reaksjonar» makt? Lar den seg i tilfelle forene med våre nordiske begreper om folkestyre, frihet, velferdsstat og toleranse?

Tirsdag 13. november kl. 20: Se kunngjøringer i dagsavisene.

Tirsdag 20. november kl. 20:

FOSTERDRAPET I SØKELYSET, ved overlege *Karl Søndergaard*.

Abortus provocatus er — ved dens plass i lovgivningen og den sosiale praksis i de nordiske land — et stadig brennaktuelt emne. Debatten har nylig gått høyt i Danmark — også her hjemme melder den seg med fornyet styrke. Her er en dansk leges kvalifiserte innlegg.

UTLANDET:

AFRIKA

Legemisjonær blir benediktinger.

Etter omkring 50 års virksomhet som misjonslege har dr. McMurtrie, en engelsk lege, søkt om opptagelse i benediktinerklosteret i Petersburg i Transvaal.

Dr. McMurtrie ble katolikk i 1925 og stilte seg da til disposisjon for den katolske misjonsvirksomhet. Han virket som lege i Marianhill i 26 år, og ledet oppførelsen av St. Maria-hospitalet, som er et av de største sykehus i Syd-Afrika. Han har dessuten vært en pioner for den liturgiske bevegelse i den del av landet, og stadig skrevet i sydafrikanske katolske tidsskrifter.

En nordens venn og velgjører død

Fra Leverkusen-Bürrig i Rhinland er kommet den triste melding at sogneprest dr. Peter Louis er avgått ved døden, 70 år gammel.

Med denne ildsjel i Herrens vingård har Kirken i Norden mistet en trofast og høyt fortjent venn og velgjører. Ved siden av sin sogneprestgjerning og mange vidtspennende gjøremål, har dr. Louis i de siste 30 år stått i spissen for «St. Ansgarius-Glaubenswerk», som på hans initiativ ble grunnlagt i 1925 til hjelp for biskopene i de skandinaviske land. Som den fremragende organisator han var lyktes det ham å skape en institusjon som Kirken i Norden i årenes løp har nytt megen glede av og forhåpentlig også fortsatt vil gjøre. En lang rekke publikasjoner foreligger fra hans hånd, og de årlige hefter som «St. Ansgarius-Glaubenswerk» sendte ut var også helt preget av hans flittige penn. Ingen fysisk påkjenning syntes å kunne stanse denne tilsynelatende så tendre presteskikkelse i å gjennomføre det han hadde påtatt seg, og slik ble det til det siste, trass i en dødelig sykdom.

Fermingens sakrament

Hans Høyærverdighet biskop dr. Mangers meddelte Fermingens sakrament i Porsgrunn søndag 16. sept., i Haugesund onsdag 26. sept., i Fredrikstad søndag 21. okt. og i St. Olavs kirke, Oslo, søndag 28. okt.

De nærmest forestående ferminger er: Bergen søndag 18. nov., i Stavanger søndag 25. nov. og i Lillestrøm søndag 2. desember.

BØNNENS APOSTOLAT

— NOVEMBER: Mere forståelse for Messeofferets og Kommunionens betydning. — *Det indonesiske samfunns oppbygging etter kristne prinsipper.*

VOR FRUE HOSPITALS

håndarbeidsbasar

fra 3. til 26. november 1956 er åpen hverdager fra kl. 9 til kl. 21, søndager fra kl. 12 til kl. 21.

Basarens formål:

NØDVENDIG MODERNISERING

Vær velkommen til basaren i Vor Frue Hospital
Ullevålsveien 2.

ENGLAND

Daglig aftenmesse.

Et St. Augustin benediktinerkloster i Ramsgate, Kent, har som det eneste i England, fått tillatelse til å ha messe hver aften.

Tillatelsen er gitt av Vatikanet for at alle munkene i klosteret skulle få anledning til å overvære fellesmessene. På grunn av forskjellige gjøremål var mange forhindret fra å delta i denne messe når den ble lest om morgenen. Etter den nye ordning blir det en virkelig kommunitemesse med alle munkene samlet.

FRANKRIKE

Messe for skuespillere og musikere.

Hver høst, når skuespillerne og musikerne gjenopptar arbeidet i Paris, blir det lest en messe for medlemmene av «L'Union catholique du théâtre et de la musique», (Katolsk teater- og musikklige).

Messen ble i år celebrert av mgr. Blanchet, rektor for det kjente «Institut Catholique», og Saint-Roch-kirken var fylt av skuespillere, musikere og komponister.

Den franske ungdom er en søkende ungdom.

Mgr. Blanchet holdt også nylig et foredrag i Bruxelles, hvor over 2500 mennesker var møtt frem for å høre hans meninger om den franske ungdom av i dag. Vi gjengir noen avsnitt av det høyst aktuelle foredrag:

«Den franske ungdom må ikke dømmes etter «St. Germain-des-Près» (en studenterklikk i Paris), og ikke etter eksistensialismen, som om ungdommen noensinne hadde vært helt igjennom eksistensialistisk! Heller ikke etter enkelte moderne romaner selv om de er blitt solgt i hundretusener, da man ikke av dette kan slutte at det først og fremst er fransk ungdom som har lest dem og kjenner seg selv igjen i dem.

Frankrike har kjempet helt siden 1939; i alle år etter krigen har unge franskmenn falt på slagmarken. Det setter sitt preg på en ungdom. La oss tenke over hvilke livsbetingelser de har hatt de som er 20 år i dag, altså født i 1936. Og over hva de fant da krigen sluttet: et utarmet og delvis ruinert land.

Resultatet ble et tydelig brudd med fortiden og dens tradisjoner. Uavhengighetstrangen hos vår ungdom er en følge av den usikkerhet den lever i. Den mangler også læremestere, noen å se opp til. Diktere som Péguy, Bernanos, Claudel, Saint-Exupéry, over nok en viss innflytelse. Men de er på vei til å bli klassikere. Sartre, Camus, Malraux begynner å komme i bakgrunnen.

De unge krever først og fremst oppriktighet, det som er ekte og rent og går rett på uten omveier. De vil ha personlig erfaring, forbindelse og samfunn med mennesker. Konkrete fakta opptar dem mer enn idéer, Bibelen mer enn teologien. De er nok fremdeles individualister, hvis en katolsk gruppe ikke har sitt lokale, sin messe og sin prest, føler den seg forlatt.

Verdensbegivenhetene unngår dem ofte, men realister som de er, fester de seg ved det som angår dem direkte: yrket, hjemmet. Jeg har ofte hatt anledning til å rose de unge hjem i dag, de avtvinger respekt. Det synes som om de unge har oppdaget en slags familieliturgi, en egen spiritualitet.

Hvordan er så den verden de gjerne vil bygge opp? De ønsker seg en solid og vennskapelig verden som ikke ustanselig er på nippet til å oppløses. Hvis de er kristne, vil de at troen skal være levende, krevende og dristig, i kontakt med livet på alle områder. De ønsker å være aktive og givende, ikke bare motta. De er langt fra å mangle gavmildhet og storhet, og aksepterer gjerne å dø når de forstår meningen og nødvendigheten ved et slikt offer.

VÆR SIKKER

på førsteklasse varer til kjøkkenet.

De fleste kjøkkensjefer vet de er trygge med
ROHDE Geléer, Puddinger, Sauser
(også spesialtyper, ferdigsotet, for diabetikere)
ROHDE Syltetøyer, Marmelader, Safter

ROHDE Boks 95, Trondheim.

ITALIA

Den religiøse situasjon.

Kirkens vitalitet i Italia er et av de lyse kapitler i etterkrigstiden. Italienske katolikker har vist en dyktighet og foretagsomhet som kan stå som eksempler for trosfeller andre steder. I en tale som en biskop holdt i slutten av august ble det antydnet at en av hemmelighetene ved denne fremgang er at man er villig til å se ubehagelige ting i øynene.

Hvert år arrangeres det en såkalt kulturell uke i Milano av det derværende katolske universitet. Biskop Angrisani fra Casale Monferrato holdt i år en åpningstale hvor han bl. a. ga en grei oversikt over religionens stilling i de forskjellige deler av landet. Ifølge ham står det best til i de nordre bispedømmer i Trent og i Tyrol. Situasjonen er også god i Brescia, Bergamo og i Venezia-området, unntatt bispedømmene langs kysten.

I Umbria og Toscana har den marxistiske innflytelse vært sterk, sa biskopen, og en del av befolkningen er antiklerikal enda de aller fleste holder fast ved den religiøse praksis.

I den sørlige del av Italia er det skarpe kontraster og motsetninger. Her finner man mennesker med en glødende tro selv om de aldri har fått noen religiøs undervisning. En utpreget tilbøyelighet til ytre manifestasjoner og en fromhet som iblant utarter til overtro er også karakteristiske trekk.

På Sardinia er det tross fast tilknytning til religiøse tradisjoner, skikker og seder som er alt annet enn kristne, — voldsomheter, blodhevn og overtro.

Slik talte biskop Angrisani. Italienske katolikker har tydeligvis et realistisk syn på seg selv.

NORD-AFRIKA

Den katolske kirkes stilling angitt i tall.

I Tunis er det gamle erkebispedømme Kartago gjenopprettet og omfatter hele det nåværende Tunis. De 3 millioner 800 tusen innbyggere i landet danner to samfunn. Det ene

Landets mest solgte

Tiedemann's 'Gul'
er gull verd
- for Dem

G 12/56

består av 3 470 000 muhammedanere og 57 000 jøder, det andre som er av nyere data, er sammensatt av hovedsakelig franskmenn, italienerne og maltesere, og er nesten helt katolsk: 265 000, (man regner med 3 500 protestanter og ikke fullt 1 000 ortodokse).

Erkebiskopen av Kartago, Afrikas primas, bor i hovedstaden Tunis. Han har 214 prester til å hjelpe seg, hvorav 100 er sekularprester. Alle er franske med unntagelse av 5 nederlendere, 3 belgiere, en kanadier og noen italienerne og maltesere. I erkebispedømmet er det et seminar med 13 studenter, og et kollegium med 76 elever.

I *Algerie* er det i nord 12 franske provinser, og i syd de såkalte «sydlige områder», som strekker seg fra Atlasfjellene til midten av Sahara.

Landet er delt i fire bispedømmer, og totalbefolkningen teller 9 743 000 innbyggere, hvorav 1 million i de sydlige områder. Katolikkene bor nesten alle i nord og er av europeisk opprinnelse: 895 566 fordelt på fire bispedømmer. Dessuten er det 15 800 protestanter, 1 300 ortodokse og 152 000 jøder. Den alt overveiende del av araber- og kabylerbefolkningen er muhammedanere: 8 678 494.

Der er 797 prester, hvorav 433 sekular- og 364 ordensprester. De fleste tilhører De hvite fedres orden, jesuitterordenen, eller salesianerordenen. De troende er spredt utover et område som svarer til to femtedeler av Frankrike, antallet prester er derfor altfor litet.

Det er presteseminarier i Alger, Oran og Constantine med tilsammen ca. 300 studerende.

I *Marokko* er det to jurisdiksjonsområder, et erkebispedømme som er betrodd franske fransiskanere, og Det apostoliske vikariat som sorterer under spanske fransiskanere.

Rabat erkebispedømme har en befolkning på 8 072 313 innbyggere. Den opprinnelige europeiske befolkning består av 370 313 katolikker, 1 500 protestanter og 1 300 ortodokse.

Av prester er der 176 ordensprester, hvorav 90 fransiskanere, 15 benediktinere, og forskjellige andre. Dertil kommer 86 sekularprester. Det er ikke nok prestekall til at bispedømmet kan greie seg med innfødte geistlige enda.

I Det apostoliske vikariat er det 1 205 234 innbyggere. 1 050 000 er muhammedanere og 20 600 marokkanske jøder. Katolikkene er så å si alle spanske, antallet er 128 274, dertil kommer 5 500 protestanter, 40 ortodokse og 630 indere.

Nesten alle de 75 prestene er spanjere; de assisteres av 65 legbrødre og 258 ordensbrødre.

PALESTINA

Nytt stort sykehus.

I den arabiske del av Jerusalem er et stort katolsk sykehus åpnet. Det er ordenssøstre fra «St. Joseph-de-l'Apparition» i Marseille som skal drive det, og utstyret er helt moderne

Japanske «legfolkteologer».

Sophia-universitetet i Tokio har utstedt diplomer til 66

BERGEN		
Manufakturvarer - Sengestyr SVERRE W. MONSEN Bergen	Johan H. BENTZON A.S. KOLONIAL - VASKEARTIKLER En gros - Telefon 10106	<i>Jacob L. Berstad</i> KONTORUTSTYR BERGEN — OSLO
$\frac{1}{5}$ Kr. Madsens Bok- og Papirhandel BERGEN Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11482	$\frac{1}{5}$ Smith Sivertsen's Bakerier & Conditiorier	
A. K. EGGE A/S Frukt og grønnsaker En gros	 i Nygårdsgt. ved Eldorado	 NYGÅRDSGT. 4
 <i>Bergensmeieriet</i>	Sølv for alle anledninger <i>Theodor Olsens Efff.</i> JUVELER SMASTRANDGT 4 Bergen	
ERLING KRAGE A/S PRYD- OG BRUKSKUNST Bergen Telefon central 14110 Telegramadresse: «Kjell»		

japanske legfolk. Disse har tre ganger om uken i to år kommet sammen for å følge kurser i teologi, religionskunnskap, antropologi og sosiologi, og skal nå gi religionsundervisning på offentlige skoler.

PORTUGAL

Kristus Konge-kongress i Fatima.

I august neste år skal den andre Kristus Konge-kongress etter krigen holdes i Fatima. Den første fant sted i Lentendorf i 1955.

Hensikten med disse kongresser er erkjennelsen og virkeliggjørelsen av Kristus Konge-rettighetene i verden, såvel i det offentlige som det private liv. Hovedtemaet for kongressen i Fatima blir: Et åpent vindu mot Østen.

SVERIGE

Velment omsorg.

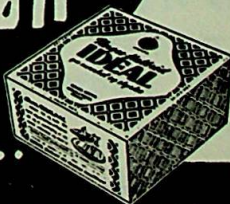
Vi klipper fra et utenlandsk blad: En jesuitterpater hadde talt i svensk radio. Kort tid etterpå fikk han følgende vel-

mente lille brev: «Kjære pastor! at katolismen (sic!) er av Djevelen, vet alle. Men at du, hvor du så befant deg, prekte så godt og så riktig, det er for meg en gåte. Din venn W. Johanson.»

TYSKLAND

Hans Carossa bisatt.

Den berømte forfatter Hans Carossas bisettelse ble overvært av en rekke kjente personer, representanter for det offentlige liv i Vest-Tyskland, for kunst og vitenskap. Hans Carossa døde i midten av september etter å ha mottatt den siste salvelse. En av hans nærmeste venner, dr. Winklhofer, professor i dogmatikk ved den filosofisk-teologiske høyskole i Passau, fremhevet i en tale ved graven den avdødes fortjener som dikter og som menneske, og hele livet igjennom hadde han bevart sin religiøse tro.

HAMAR		
 <p>HUGO OFFSTEN AMAR Handelsgartneri og Blomsterforretning Tlf. 23 680 - 23 086</p>		<p>HEDMARK CEMENTVAREFABRIK E. GRILL FASTING Hamar</p>
<p>Stortorvets Frukt & Cigarforretning O. E. ALM Hamar - Tlf. 23 237</p>	<p>ARNE BØRRESEN Torvgt. 32 og 81 Tlf. 23 119 og 22 128 Hamar</p>	<p>VESTBYENS KOLONIAL Telefon 23 339 - 23 362 HAMAR</p>
<p>HEDMARK MEIERI Hamar</p>	<p>Barnetøy Gardiner <i>Lie</i> Tlf. 21 773 Torvgaten 14 Hamar</p>	<p> Tlf. 22 744</p>
<p>SIGV. SØRENSEN Kolonialforretning Spesialitet: Kaffe Tlf. 23 472</p>	<p>ØSTREM & OLSEN Bygningsartikler Hamar</p>	<p><i>Støkken's Bokhandel</i></p>
<p>OSKAR WIIK Herreekvipering Skotøy Reiseartikler Strandgaten, Hamar</p>	<p>SÅ TYNT OG SPRØTT SOM ALDRI FØR... IDEAL</p>	
<p>HAMAR FÆRVEHANDEL Etablert 1865 Strandgaten - Tlf. 21 015 Hamar</p>	<p>KNUTSTAD & HOLEN FISK OG VILT Hamar</p>	
<p>Kolonial fra 1876 G. JENSEN Inneh. JØRGEN S. JENSEN Selvbetjening fra 1952</p>	<p>O. FUGLSETH HANDELSGARTNERI OG BLOMSTERFORRETNING Hamar — Tlf. 23 079 - 23 370</p>	
		<p>MUSIKK i hjemmet gir glede. Piano - Orgel - Gitar - Trekkspill etc. og notemusikalier hos THORBJØRN TAALESENS EFTF. Hamar Tlf. 23 412</p>

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46
Privat 41 64 78 - 69 43 72

Melitta

KAFFETRAKTER
og ekstra fin snusmalt
kaffe gir
BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II
Tlf. 33 36 24 - Oslo
Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

WISBECH
ANTIKVARIAT
Majorstua - Oslo

**MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER**

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD

Gladsvei 23, Grefsen
Tlf. 37 57 68

OBS!
Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi
den tidligere
adresse!

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & Co's
ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo. Telefon 41 01 10.

SØREN HANSSEN
Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo
Telefon 33 77 34

ERLING MOE

God fisk

ODDVAR J. LODENG
MURMESTER & ENTREPRENØR

OSLO

M. GALLUS

Leverer alt til leger, sykehus og laboratorier

Oslo - Etabl. 1847

Joh. Weydahl & Co

Oslo - Centralb. 68 18 07

**KAFFE
og
HERMETIKK**
en gros

A/s E. Sunde & Co. Ltd.

Oslo

Alt i rørbransjen

G. GALLIGANI
PRYD- OG BRUKSKUNST

OSLO

A/s Norsk Medicinsk Varehus

Pilestredet 7 - Telef. 33 43 70 - Oslo

Sykehusutstyr - Sanitetsmateriell
Brilleoptikk